

LEONORA CARRINGTON

Alle verhalen

Een meisje wil niet naar een debutantenbal en vraagt een hyena om in haar plaats te gaan; een paard neemt je mee naar het huis van Angst; twee zusters bereiden een bijzonder maal voor de koning... De surreële wezens, dieren en personages die haar schilderijen bevolken komen overtuigend tot leven in de verhalen van de surrealistische kunstenaar en schrijfster Leonora Carrington. Haar hele leven schreef Carrington korte verhalen en ter gelegenheid van haar honderdste geboortedag zijn deze voor het eerst verzameld. Hiermee is deze bundel een unieke illustratie van het talent en de ontembare creatieve geest van een bijzondere kunstenaar.

‘Leonora Carrington laat ons lachen, gruwen en genieten van over elkaar buitelandse beelden die je niet snel loslaten.’

– Arjan Peters, *de Volkskrant*

‘Haar woorden zijn net zo puur, onopgesmukt en geestig als de inhoud wild, verwarrend en ontzagwekkend is.’

– *Times Literary Supplement*

Leonora Carrington (Engeland 1917 – Mexico 2011) wordt gerekend tot een van de grootste surrealistische kunstenaars ter wereld. Ze schreef, schilderde en beeldhouwde, en in Mexico zijn sinds 2018 verschillende musea aan haar werk gewijd. Eerder verscheen van haar de novelle *Beneden*.

Leonora Carrington (1917-2011) werd geboren in het Engelse Lancashire. Haar vader was fabrikant, haar moeder was van Ierse afkomst. Ze groeide op met de magische sprookjes die haar Ierse nanny haar op het familielandgoed Crookhey Hall vertelde. Toen Carrington van twee nonnenscholen was gestuurd, ging ze studeren aan een kunstopleiding in Florence. In 1937 ontmoette ze op een feestje de kunstenaar Max Ernst, een jaar nadat ze van haar moeder een boek over surrealistische kunst van onder anderen Ernst had gekregen. Niet lang daarna gingen Carrington en de gehuwde Ernst in Zuid-Frankrijk wonen, waar Carrington in 1939 haar eerste schilderij van belang voltooidde: *The Inn of the Dawn Horse (Self-Portrait)*. Na Ernsts gevangenneming door de nazi's vluchtte Carrington naar Spanje, waar ze een zenuwzinking kreeg en in een psychiatrisch ziekenhuis in Madrid werd opgenomen. Ze wist uiteindelijk te ontkomen naar de Mexicaanse ambassade in Lissabon en vestigde zich eerst in New York en later in Mexico, waar ze trouwde met de fotograaf Imre Weisz en twee zonen kreeg. Carrington woonde de rest van haar leven in Mexico-stad, omringd door gelijkgestemde kunstenaars onder wie Remedios Varo en Alejandro Jodorowsky. Carringtons literaire oeuvre omvat onder meer een roman, *The Hearing Trumpet (Een dove oude dame, 1976)*, en twee verhalenbundels. Op het moment wordt haar werk in een groot aantal landen herontdekt en opnieuw gepubliceerd. De afgelopen jaren waren er verschillende groeps- en solotentoonstellingen met schilderijen en beelden van Leonora Carrington, en in het Mexicaanse San Luis Potosí opent dit jaar een museum dat uitsluitend aan haar werk is gewijd.

Van Leonora Carrington verscheen eveneens
Beneden

Wil je op de hoogte blijven van de boeken van Uitgeverij
Orlando? Meld je dan aan voor onze nieuwsbrief via
www.uitgeverijorlando.nl, of volg ons op Facebook,
Twitter of Instagram.

LEONORA CARRINGTON

Alle verhalen

Met een inleiding door Arjan Peters

Vertaald door

Lisette Graswinckel en Nelleke van Maaren

uitgeverij
ORLANDO

De uitgever ontving voor deze uitgave in het kader van schwob.nl een subsidie van het Nederlands Letterenfonds

Vertaler Lisette Graswinckel ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

© 2017 The Estate of Leonora Carrington

Oorspronkelijke titel *The Complete Stories of Leonora Carrington*

Oorspronkelijke uitgave The Dorothy Project, 2017

© 2018 Nederlandse uitgave Uitgeverij Orlando bv, Amsterdam

© 1983, 2018 Herziene vertaling uit het Frans en Engels

Nelleke van Maaren en Uitgeverij Orlando bv

© 2018 Vertaling uit het Engels Lisette Graswinckel

© 2018 Inleiding Arjan Peters

© Omslagbeeld Leonora Carrington, *Self-Portrait*, ca. 1937-38

c/o Pictoright Amsterdam 2018

Omslagontwerp Bij Barbara

© Foto auteur Emerico Weisz

Zetwerk Pre Press Media Groep, Zeist

ISBN 978 94 92086 88 4

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

INHOUD

Inleiding door Arjan Peters	7
De debutante	13
De ovale dame	19
Een koninklijk bevel	27
De verliefde fruitkoopman	33
Oom Sam Carrington	37
Het huis van Angst	43
Terwijl ze langs de bergen joegen	49
Duif, vlieg op!	67
De drie jagers	81
Monsieur Cyril de Guindre	87
De zusters	97
Terneergeslagen door verdriet	109
Witte konijnen	117
Het wachten	123
Het zevende paard	129
De onopvallende man	137
Een Mexicaans sprookje	147
<i>Et in bellicus lunarum medicalis</i>	159
Mijn flanellen directoire	167

Het verhaal van het Smakelijke Lijk	173
Hoe begin je een farmaceutische onderneming	181
Mijn moeder is een koe	189
De zandkameel	197
Meneer Gregory's vlieg	199
Jemima en de wolf	203
Noot bij de Nederlandse vertaling	223

INLEIDING

Trefzekere ontregelingen

Naar een gemaskerd bal gaan, en er ter plekke achter komen dat je de enige bent die verkleed is. Meegetroond worden door een fruitverkoper naar zijn woning achter de winkel, waar zijn vrouw al veertig jaar dood op bed ligt. Maar wel nog warm. Allemaal het gevolg van die vermaledijde trouwdag, toen ze in een keuken belandden met onaangenaam zingende ratten en dansende groenten.

Of ergens een kamer binnengaan, en alleen maar worstjes zien. Worsten in aquaria, worsten in kooien, worsten aan de muren, worsten in luxe glazen kisten. Niets dan worsten. ‘Waarschijnlijk gaf ik blijk van enige verbazing.’

Welkom in de verhalen van Leonora Carrington (Lancashire, 1917 – Mexico Stad, 2011), de Engelse surrealistische kunstenaar die in de jaren dertig tot en met vijftig in het Engels, Frans en Spaans de verhalen schreef die vorig jaar opnieuw werden verzameld ter gelegenheid van haar honderdste geboortedag, en die nu gelukkig in de Nederlandse vertaling van Nelleke van Maaren en Lisette Graswinckel beschikbaar zijn.

Zachtzinnigheid is ver te zoeken in dit proza, en het aantal gedaanteverwisselingen is niet bij te houden, maar

de schrijfster houdt het hoofd altijd koel, net als haar eigenzinnige personages en dieren. Een meisje wil niet naar het bal dat haar moeder voor haar heeft georganiseerd. Ze klaagt daarover in de dierentuin bij de met haar bevriende, intelligente vrouwtjeshyena. Die zegt: 'Jij hebt maar geluk. Ik zou dolgraag gaan. Ik kan dan wel niet dansen, maar ik kan op zijn minst een gesprek voeren.'

Veel van deze verhalen schreef Carrington toen ze begin twintig was. Een paar jaar eerder was ze met haar moeder uitgenodigd om op een debutantenbal te verschijnen op Buckingham Palace, we schrijven 29 maart 1935, aan het hof waar toen nog heel even koning George v troonde. Misschien dat mijn opstandige dochter aan een goede partij kan komen, dacht moeder Maurie heimelijk. Intussen dacht Leonora, die toen bijna zeventien was: dit is absoluut de laatste keer dat ik me voeg naar wat anderen van me verwachten.

Wat ze dacht, leefde ze uit in het proza van haar eerste verhaal 'De debutante'. Ze laat de hyena haar kleren aantrekken, en staat toe dat die Marie de dienstmeid vermoordt, waarna de hyena haar opeet, op de voeten en het gezicht na. Die voeten zijn een te grote hap, die bewaart ze liever in een tasje voor later. Het afgestroopte gezicht van Marie trekt ze over het hare. Later op de avond heeft de hyena op het bal toch een scène getrap, omdat ze aanvoelt er niet bij te horen. Tot verontwaardiging van Leonora's moeder heeft de hyena toen Maries gezicht alsnog opgegeten, en is met een grote sprong uit het raam verdwenen.

Alle verhalen die ik heb geschreven zijn autobiografisch, bezwoer Leonora Carrington haar nicht Joanna Moorhead, die langdurig met haar gesproken heeft voor de biografie die in 2017 verscheen onder de titel *The Surreal Life of Leonora Carrington*. Een buitenkans voor een biograaf, om door de familieband snel vertrouwelijk te kunnen worden met je onderwerp. Anderzijds bestaat het gevaar dat we de reikwijdte van deze uitzinnige en snelle verhalen, vol symboliek en raadselachtige beelden (psychologen zullen smullen van alle moord- en eetscènes), niet ten volle beseffen als we er het leven van de kunstenaar voortdurend naast gaan leggen. ‘De debutante’ moge dan teruggaan op de daadwerkelijke presentatie aan het hof, het verhaal zegt vooral iets over de eerste zelfstandige stappen in het leven, en over de vreugde van de bevrijdende sprong uit elk denkbaar korset. Het gaat misschien wel over ons allemaal.

De jonge Carrington leerde in Londen de oudere en beroemde surrealist Max Ernst (1891-1976) kennen, vertrok met hem naar Parijs en Zuid-Frankrijk, en stortte in 1940 geheel in toen Ernst voor de tweede keer werd opgepakt door de nazi's. Ze belandde in een Spaanse kliniek en onderging daar een shocktherapie met cardiazol-injecties, waardoor ze baarlijke visioenen kreeg – óók een vorm van overschrijding van de normale wereld, waar de surrealisten op uit waren, alleen dit keer gepaard met de vrees niet meer uit die abnormale toestand terug te kunnen. Over die tijd in de inrichting in Santander schreef Carrington

het verslag *Down Below* dat al eerder is heruitgegeven, ook in vertaling (*Beneden*, 2018), en dat zich kenmerkt door eenzelfde effectief-nuchtere verteltrant.

Leonora ontsnapte naar Mexico met haar nieuwe man, een stierenvechter in ruste, en huwde daarna nog een Hongaarse fotograaf met wie ze twee kinderen kreeg. Aan die zonen vertelde Carrington, die in haar nieuwe vaderland een gerespecteerd kunstenaar werd, de geestige en griezelige sprookjes die met haar tekeningen ook zijn heruitgegeven, in *The Milk of Dreams*. Eén van die verhaaltjes gaat zo: ‘Een witte vrouw droeg zwart. Zwart op zwart. Ze had een zwarte pyjama en zwarte zeep. Al haar dingen waren zwart. Zwart als de nacht. Zwart als kolen. Maar als de vrouw hilde, waren haar tranen blauw en groen als kleine papegaaien. De vrouw hilde veel als ze fluit speelde.’ Met daarnaast de tekening van de dame in kwestie, fluitspelend en enorme blauw-groene tranen plengend. Wat betekent dit? Niet alleen kinderen zullen zich dit afvragen. Tegelijk is het beeld al zo sterk dat je ernaar moet blijven kijken.

Als kind was ze eens ’s nachts verdwaald in een bos, vertelt Carrington in ‘Oom Sam Carrington’, en zag toen ineens de oorsprong van een verontrustend lawaai: twee kolen waren in een heftig gevecht verwickeld. Ze scheurden elkaars bladeren eraf met zo’n woede dat er al gauw niets anders over was dan losgescheurde bladeren overal, en nergens nog een kool. ‘Niet op letten,’ zegt het meisje tot zichzelf, ‘het is maar een nachtmerrie’. Maar dan schiet haar te binnen dat ze die nacht helemaal niet naar bed

gegaan is. Dus het kan onmogelijk een nachtmerrie zijn. 'Dat is verschrikkelijk.' Gelukkig komt ze een vriendelijk, pratend paard tegen.

Wat goed, dat we deze kostelijke, soms lichtelijk perverse, en altijd singuliere ontregelingen weer kunnen ondergaan, en bemerken dat ze in de loop van de decennia geen spat verouderd zijn. Leonora Carrington is op de ultrakorte baan bijna eng trefzeker. Ze laat ons lachen, gruwen en genieten van over elkaar buitelende beelden die je niet snel loslaten.

Onder het maanlicht, 's nachts in het bos, vechten de kolen er op los.

En à propos: de voeten van die arme Marie, nog onopgegeten in dat tasje, zou iemand zich daarover hebben ontfermd?

Arjan Peters

DE DEBUTANTE

In de tijd dat ik als debutante mijn intrede in de grote wereld deed, ging ik dikwijls naar de dierentuin. Ik ging zo dikwijls omdat ik meer contact had met dieren dan met meisjes van mijn leeftijd. Elke dag ging ik naar de dierentuin, om me te onttrekken aan de mensenwereld. Het dier dat ik daar het beste kende, was een jong hyena-vrouwtje. Zij kende mij ook. Ze was heel intelligent. Ik leerde haar Frans en om iets terug te doen, leerde zij mij haar taal. Zo brachten we heel wat aangename uurtjes door.

Ter gelegenheid van de eerste mei zou mijn moeder een bal voor mij geven. Nachtenlang lag ik ervan wakker. Ik heb altijd een hekel gehad aan feesten, zeker als ze ter ere van mijzelf worden gegeven.

Heel vroeg in de ochtend van de eerste mei 1934 zocht ik de hyena op.

‘Wat een ellende,’ zei ik tegen haar, ‘vanavond moet ik naar mijn feest.’

‘Jij hebt maar geluk,’ zei ze, ‘ik zou dolgraag gaan. Ik kan dan wel niet dansen, maar ik kan op zijn minst een gesprek voeren.’

‘Er is ontzettend veel te eten,’ zei ik. ‘Ik heb karrenvrachten eten zien arriveren.’

‘En jij zit je daar te beklagen!’ riep de hyena vol verachting. ‘Ik krijg hier maar één keer per dag te eten, en de rotzooi die ze me dan af en toe voorzetten!’

Plotseling kreeg ik een idee dat me bijna in lachen deed uitbarsten. ‘Jij zou in mijn plaats kunnen gaan!’

‘We lijken niet genoeg op elkaar, anders zou ik het wel doen,’ zei de hyena wat verdrietig.

‘Luister eens,’ zei ik, ‘in dat schemerige avondlicht ziet niemand iets. Als je je een beetje verkleedt, val je niet op tussen al die mensen. Bovendien zijn we bijna even lang. Jij bent mijn enige vriendin, doe het voor mij.’

Over dat laatste dacht ze even na. Ik begreep dat ze van plan was op mijn voorstel in te gaan.

‘In orde,’ zei ze plotseling.

Zo vroeg in de ochtend waren er maar weinig oppassers. Onmiddellijk opende ik haar kooi en een ogenblik later stonden we op straat. Ik hield een taxi aan. Thuis lag iedereen nog in bed. In mijn kamer haalde ik de jurk tevoorschijn die ik die avond zou dragen. Hij was wat lang en de hyena kon nauwelijks op mijn schoenen met hoge hakken lopen. Ik zocht handschoenen om haar handen, die veel hariger waren dan de mijne, te bedekken. Toen de zon mijn kamer binnenviel, kon de hyena min of meer rechtop een paar rondjes lopen. We waren zo druk bezig dat mijn moeder, die me goedemorgen kwam wensen, bijna de deur opendeed voor de hyena zich onder mijn bed kon verstoppen.

‘Het stinkt in je kamer,’ zei mijn moeder en ze deed het raam open. ‘Voor vanavond moet je maar een lekker bad nemen met mijn nieuwe badzout.’

‘Natuurlijk,’ zei ik.

Ze bleef niet lang. Ik geloof echt dat de lucht haar te machtig werd.

‘Zorg dat je op tijd aan het ontbijt bent,’ zei ze en ze liep de kamer uit.

Het grootste probleem was wat we aan het gezicht van de hyena moesten doen. Urenlang zochten we naar een oplossing; alles wat ik voorstelde wees zij onmiddellijk van de hand. Ten slotte zei ze: ‘Ik geloof dat ik iets weet. Hebben jullie een dienstmeisje?’

‘Ja,’ zei ik verbaasd.

‘Goed, dan weet ik wat. Je belt het meisje en als ze binnenkomt, storten we ons op haar en scheuren haar gezicht af. Dat gezicht zet ik dan vanavond op, over het mijne heen.’

‘Dat is niet zo handig,’ zei ik. ‘Waarschijnlijk gaat ze dood als ze geen gezicht meer heeft en dan vinden ze het lijk en gaan wij de gevangenis in.’

‘Ik heb trek genoeg om haar op te eten,’ antwoordde de hyena.

‘En de botten dan?’

‘Die eet ik ook op,’ zei ze. ‘Afgesproken dan?’

‘Alleen als je belooft dat je haar doodmaakt voor je haar gezicht afscheurt. Anders doet het te veel pijn.’

‘Best hoor, mij maakt het niet uit!’

Toch wel een beetje zenuwachtig belde ik Marie, het

meisje. Ik zou het natuurlijk nooit hebben gedaan als ik niet zo'n hekel aan feesten had gehad. Toen Marie binnenkwam, wilde ik niets zien en ging met mijn gezicht naar de muur staan. Een korte kreet en het was voorbij. Terwijl de hyena zat te eten keek ik uit het raam. Een paar minuten later zei ze: 'Ik kan niet meer. Er zijn nog twee voeten over. Als je een tasje hebt, eet ik die later op de dag wel op.'

'In de kast ligt een tasje met Franse lelies erop geborduurd. Neem dat maar, gooi de zakdoeken die erin zitten er maar uit.'

Ze deed wat ik zei. Toen riep ze: 'Draai je nu maar om en kijk eens hoe mooi ik ben!'

De hyena stond zichzelf voor de spiegel te bewonderen met het gezicht van Marie op. Heel zorgvuldig had ze rondom het gezicht alles weggegeten zodat wat overbleef precies paste.

'Je hebt het keurig gedaan,' zei ik.

's Avonds zei de hyena tegen me, toen ze helemaal aangekleed was: 'Ik voel me fantastisch in vorm! Ik denk dat ik vanavond veel succes zal hebben.'

Toen we de muziek beneden al een tijd hadden horen spelen, zei ik tegen haar: 'Ga nu maar en denk erom dat je niet naast mijn moeder gaat zitten, zij merkt zeker dat je mij niet bent. Verder ken ik niemand. Veel succes!' Ik omhelsde haar toen ze de kamer uitging; het was waar dat er een sterke geur om haar heen hing.

Inmiddels was het donker geworden. Vermoeid door alle emoties van de dag nam ik een boek en ging in alle

rust bij het open raam zitten. Ik herinner me dat ik *Gullivers reizen* van Jonathan Swift las. Het zal ongeveer een uur later zijn geweest toen het eerste teken van naderend onheil zich voordeed. Met schelle kreetjes fladderde een vleermuis door het raam naar binnen. Ik ben doodsbang voor vleermuizen. Sidderend van angst verstopte ik me achter een stoel. Nauwelijks lag ik daar op mijn knieën of het vleugelgefladder werd overstemd door allerlei kabaal bij de deur van mijn kamer. Mijn moeder stormde binnen, lijkbleek van woede.

‘We zaten nog niet aan tafel,’ riep ze, ‘of dat ding dat op jouw plaats zat, stond op en riep: “Ik stink wel een beetje, hè? En taart eet ik niet!” Vervolgens trok ze haar gezicht af en at het op. En met een grote sprong verdween ze door het raam.’

(1937-1938)